

poličnica (udarec), — zameljuhati, slabo pomljeti, — talavriti, delati, hoditi brez koristi. Mišu na kotlovih verugah je vse jednako, ako pade va oganj ili mačku va zube (kdor mora propasti, mu je mala rizlika, propade li tako ili onako.)

Narodna otročja pesmica za dež.

Razvedrilo se nebó.
Oblačiči, oblačiči,
Kamo ste se skrili?
Na nas ste se razsrdili.
Oh pokažite se nam!
Sunce nas peče,
Zemlja nam puca.
Donesite nam dažića,
Da namoči se zemljica,
Da nam rodi krušića.

Slovansko slovstvo.

* **Slomšekove pesmi.** Zbral, uredil in izdal M. Lendovšek. Natisnila tiskarna družbe sv. Mohora v Celovcu. 1876.

Pod tem naslovom prišla je ravnokar na svitlo knjiga, katera v ličnem tisku in okinčana s podobo neumrlega rodoljuba 135 različnih pesmi izročuje svetu, ki jih je Slomšek, per eminentiam ljudski pisatelj, zložil narodu svojemu, katerega je ljubil kakor oče ljubi otroke svoje.

Ravno zdaj gre tudi za to, da se toliko zaslužnemu pokojniku izdela dragocen spominek iz marmeljna za cerkev Mariborsko; al spominek, ki bode pretrpel kamen in bron, gotovo je njegova literarna zapuščina, katere 1. del smo dobili v gori navedeni knjigi v roke. Kot intimni prijatelj nepozabljivega vladike, s katerim sem od leta 1844. do smrti njegove v preprijazni zvezi živel, radostno čestitam kaplanu Ptujskemu gospodu Lendovšku, izdatelju „Slomškovih pesmi“, da je na se vzel skrb in trud, vso sèm ter tje raztrešeno obilno in velikovredno literarno tvarino Slomškovo v skupnih knjigah na svitlo spraviti in tako zadostiti dolžnosti pietete, do katere je vezan ves narod slovenski. Slomškovo delovanje na slovstvenem polji sega v one čase (1833. leta itd.), ko bila je mila naša Slovenija še zapuščena pastorka in so pisatelji slovenski bili le bele vrane. In tudi to je, kar daje še posebno tehtnost spisom 30letnega delovanja njegovega.

Ker je pa izdanje vse literarne zapuščine Slomšekove odvisno od tega, da se obilo poprodá 1. del te knjige, katere čisti odnesek je namenjen izdanju ostalih Slomškovih spisov, zato je temveč želeti, da v vsako hišo slovensko pride ta prva knjiga, v kateri najdejo čitatelji tudi to, kedaj je Slomšek to ali uno pesem zložil in kje je bila prvič tiskana. Ti dodatki pa so zanimivi tudi zato, ker nam v teku časa kažejo napredovanje naše slovenščine. Vrh tega je častiti izdatelj navedeno knjigo obogatil s pregledom vseh po Slomšku izdanih del in pa s črticami životopisa njegovega. —

Ker so Slomškovski spisi v resnici svetinje naroda slovenskega, zato bilo bi breztaktno, cepiti dlako o oblikah pri kritiki njegovih pesmi. Jedro vsaki pesmi Slomškovi je čisto zlato; da se o oblikah sèm ter tje dá kaj reči, ne dá se tajiti, kajti to sam je vedel blagi pesnik, ko mi je v pismu leta 1853. pisal tako le: „Jaz na oblike menda premalo, nasprotniki moji pa preveč gledajo.“ Cepiti tedaj v tem oziru dlako, kakor sem gori rekel, bilo bi skruniti spomin preblagega možá, ki ima neizmerne zasluge za narod, — ro-

doljuba z dušo in telesom, ki mi je v zadnjem svojem pismu 1. avgusta 1862. leta — tedaj malo tednov pred smrtjo — pisal: „Vi, predragi moj Janez, ne veste, kake nadloge pri nas imamo; zaupam pa v Boga, da nas nasprotniki ne bodo potlačili, akoravno nas neprenehoma črnijo — post tenebras spero lucem“. — Tako je govoril slovenski biškup, ki je do zadnjega dihljeja razodeval plamteče rodoljubje svoje tudi v dejanji, zvest svojemu geslu, ki mi ga je v pismu 15. januarija 1861. tako le izrazil: „Res, da se nam Slovencem godí kakor piščetom, ki čivkajo in bi radi izleteli, pa ne vedó ne kamo, ne kako, in če nas sosedje prašajo: kaj bi radi? jim ne vemo povedati prav za prav kaj. Ostanimo zvesti katoličani, Avstrijani in pa Slovenci: to troje bode naj naše, drugo nam bo navrženo.“

Po vsem tem bode naj tedaj 1. del Slomšekove literarne zapuščine toplo priporočan veliki množini Slovencev, ki se še niso izneverili navedenemu Slomškovega geslu, — geslu starodavnemu naroda slovenskega!

Dr. Jan. Bleiweis.

Mnogovrstne novice.

* *Slavni vojskovodja Černajev na Turškem bojišču* se je rodil l. 1828. iz stare plemenite rodovine Ruske. Leta 1848. je postal naddesetnik (feldvebelj) v Pavlovskem polku carske garde. Leta 1851. je dovršil vojaške študije akademije v Nikolajevem. Kmalu potem je bil vredjen v vrsto izgledne kavalerije in artilerije in po tukaj dovršenih študijah je stopil v službo generalštaba 4. krdela pešcev. Odslej ga je svet videl vojskovati se v boji ob Donavi, na Sebastopolji, v Kavkazu in centralni Aziji. Reči se sme, da Černajev od leta 1853—1866 ni več prišel iz ognja bojev. Ob Donavi se je vojskoval v 23 bojih, v Kavkazu v 24; samostojen poveljnik je bil v 20 bitvah. Njegove izvanredne zasluge pa so bile odlikovane po toliko častnih redih in drugih častnih znamenjih, da je malo generalov, katerih prsi bi kinčalo toliko redov. Leta 1867. je bil penzioniran, čez pol leta pa spet v dejansko službo poklican. Dne 20. junija 1875. leta je stopil definitivno v pokoj. Od onega časa je vredoval časnik „Ruski mir“. Kot pisatelj pa si ni mogel takih laborov pridobiti, kakor si jih je pridobil kot vojak. Zdaj ga vidimo zopet na bojišču v Srbski armadi. Naj bi mu vojna sreča tukaj tako mila bila kakor prejšnja leta v tolikih bitvah za Rusijo!

Zabavno berilo.

Pogovor Ljubljanskega „turčina“, Slovana in pravičnega Nemca o dogodbah na jugu.

(Kraj: Ljubljanska kavarna.)

Turčin (prebravši „N. fr. Presse“). No, pa so le zopet ti pritlikovci Srbski dobro otepeni bili, ha, ha!

Slovan. Kje li? V novi „Pressi“ morda! V „Politiki“, „Obzoru“ in slovenskih časnikih se bere ravno nasprotno.

Nemec. Tudi Dunajski „Tagblatt“, čegar poročila so bila do zdaj skoro brez izjeme resnična, piše o zmagi Srbov in Črnogorcev.

Turčin. Smešno! Kdo bo takim listom verjel, kdo jih celó bral! Jaz verjamem le „N. Fr. Presse“, našemu „Tagblattu“ —

Slovan. In drugim „turškim“ listom. To so vam evangelij!

Turčin. Da so Srbi tepeni, prav je! Zakaj se pa puntajo in se drznejo mir kaliti vsi Evropi? Naj jih le potolče Turek, da bo mir.

Slovan. Tako?! Javni mir kaliti? Po tem takem bi se na pr. jaz, če me ponoči v sredi mesta kdo napade, ne bi smel braniti, še manj pa ljudi na pomoč klicati, ker bi s tem kalil javni mir, ampak mirno trpeti, da me silovitež oropa, zadavi ali mi grlo pre-reže! Lepa logika ta!

Nemec. Pravo ste povedali!

Turčin (jezen). Kaj? tudi vi, po rodu Nemec, ki nobene slovenske besede ne znate, trobite v rog panslavistov?

Nemec (mirno). Jaz sem človek in privoščim vsakemu to, česar želim sam sebi. Take osode pa, kakoršno imajo kristijani pod Turškim polomesecem, ne bi privoščil še psu ne.

Turčin. Haha! Toraj tudi vi verjamete to, kar panslavistični listi lažejo o trpinčenji ušivega in svinjskega rodú na jugu?

Nemec. Milovati vas res moram, da še abecedar niste o zgodovini.

Slovan. Vsak omikan človek vé, da pod Turško pestjo kristijanom ni živeti, vsaj so jim le „gjauri“ — psi. Kdor tega ne verjame, naj le za poskušnjo gré v kako Bolgarsko vas med kristijane. Potem, ko bi — in če bi — nazaj prišel, bi drugo pesem pel.

Turčin. Prazne besede! Slovanom se prav dobro godí pod Turško vlado. Nagib punta je ves drug. Radi bi dobili gospodstvo v roke; po njem se spenjajo! A Slovani se morajo pri tleh držati, peruti jim morajo biti pristrizene.

Nemec. Zakaj?

Turčin. Zato, da previsoko ne zleté in ne postanejo nevarni Evropi.

Slovan. Nevarni? Zakaj? Mislite mar, da Slovan zatira druge narode, enako Turkom in Magjarom? Slovani so mirne in dobre duše, še predobre; dokaz temu je to, da povsod trpé celó ljudi med sabo, ki jim nagajajo, kolikor morejo, jih črtijo in jim škodujejo o vsaki priliki.

Turčin (jezen). Mar to meri ná-me?

Slovan. Kogar srbi, naj se praska.

Nemec. Tudi jaz nisem te misli, da so Slovani nevarni komu, marveč reči moram, da so mirni in dobri ljudje.

Turčin. Pa preveč jih je. Če bi jim drugi ne sedeli na vratu, zrastle bi kmalu nam čez glavo in nas zadušili.

Nemec. Preveč jih je, pravite? Menda le toliko, kolikor jih Bog vstvari. Ali pa zato, ker jih je veliko, morajo biti tlačeni? Jaz mislim, da prav zarad tega imeli bi biti samostojni.

Slovan. Kaj bi rekli vi, prijatelj Turkov, ako bi trpini na Turškem bili slučajno Nemci in ne Slovani?

Turčin. To je preneumno vprašanje.

Slovan. Ne, ne, — le sitno je za vas, ker ne morete ali marveč nočete dati na nj odgovora, s katerim bi sami sebe obsodili.

Nemec. Turek ni za Evropo, ker se ne dá kultivirati, to je dognana reč. Za podložnike bi jaz njemu dal k večemu tiste ljudi, katere mi zarad hudodelstev zdaj po ječah in kaznilnicah redimo. Nedolžnih ljudi pa ne, naj si bodo katerega koli naroda. Je li človek slabši ali mar zasluži manj človeških pravic, če ni rojen, na priliko, v Berolinu ali Monakovem, ampak v kaki Bosniški, Bolgarski ali Hercegovinski vasi, če tedaj ne govori nemški, ampak slovanski? Ali more on kaj za to?

Slovan. Dobro, prav dobro! To je človeško mišljenje.

Turčin. Nemški narod razširja pravo kulturo v našem cesarstvu.

Slovan. Iz vaših ust — ne zamerite — kipi neka surovost in ošabnost, za katero nevednost ni daleč. Pa zakaj so Nemci v obče bolj omikani od Turških Slovanov? Ali ne zato, ker so imeli priliko se izobražiti? Ali bi pa bili taki, če bi bili sto in sto let morali nositi Turški jarem, ki jim ne dovoljuje šol in sploh nič ne stori za njihov poduk? Ali niso v omiki zdaj Nemcem enaki, ali jih še celó prekosé tisti slovanski narodi, ki so imeli priliko za izobraženje kaj storiti, ki niso bili sužnji nevednemu barbarskemu narodu?

Turčin. To so čenče. Za vsem tem tiči Rusija.

Slovan. Ne skakajte tako; odgovorite na to, kar sem vam očital. Ali Slovani niso narod, ki se dá omikati tako, kakor Nemec, Lah in Francoz?

Nemec. Da, da! In kar je glavna stvar — tudi Slovan je človek!

Turčin. Turek je tudi človek.

Nemec. Tudi! Jaz pa grem še dalje in pravim, da se tudi Turek dá kultivirati. Al potem bi se moral odpovedati svojemu koranu, ki je začetek in konec Turškega trinoštva do vseh ljudi, ki so druge vere kakor on. Z lepo pa tega Turek ne stori, to učí zgodovina, ker Turki so dandanes še taki, kakoršne je bil Osman v Evropo prignal. Jaz bi tudi zoper Turka nič ne rekel, če bi bil spodoben za Evropo in mogel skrbeti enako za blagor družih narodov. Da pa Evropa ne sme več trpeti sužnjih na sebi, to je dognana reč, saj so sužnost odpravili že v Ameriki, ki je bila še le 800 let potem najdena, ko so Turki obsedli Evropski jug.

Slovan. Sploh Turčija v sedanji podobi ni družega, nego škandal, ironija na človeštvo. Pač sram mora biti vsacega, ki se za tako gnjezdo tigrov in tako zalogo kuge poganja. On ni človek, on je zver. Pa vsaj vemo, da vam Turkofilom ne gre za Turka samega po sebi, le zato vam je na srce priraščen, ker — Slovane tlači.

Turčin (razburjen). Da, da, zato, da naravnost rečem. Te golazni na jugu ne moremo trpeti.

Nemec. Vi, gospodine, gotovo niste rojen Nemec.

Turčin. Jaz sem Kranjec.

Slovan. Tedaj Slovenec — vsaj po rodu.

Turčin (skoči kvišku). Slovenec jaz nisem — —

Slovan. Tedaj renegát, izvrženec! In taki ljudje so navadno najhujši sovražniki svojega naroda, kakor je volčji pes najhujši sovražnik volka. Zato tudi držite z najhujšim sovražnikom svojih bratov po rodu — s Turkom. Morda imate celó kaj Turških lozov, ki ne bodo vinarja vredni, če Turčija pogine.

Turčin (jezen). To vam ni nič mar. Sploh z vama več ne govorim. (Ponosno štorkljá iz kavarne.)

Nemec. Dobro ste ga obdelali, pa je tudi zaslužil. Kako more sploh dandanes kdo, ki se imenuje človek, še simpatizirati s Turki, s temi mesarji ljudi! Jaz nisem Slovan, potezam pa se za vse po krivici zatirane narode, če bi bili ti prav Turki.

Slovan. To je pravo, to je pošteno. Da bi vsi tujci pri nas bili vam enaki, kako bi jih radi imeli. Al, žalibog! preveč je takih, domačih in tujih smetljak, kakor ste tù videli eno.

Nemec. Tak plevél se bo pogubil.

Slovan. Jaz upam, da, in to kmalu. (Oba si sežeta v roke in se ločita s prijaznim pozdravom.)